

ธรรมเกิดในโลก

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจนะ ธรรม จะฟังธรรม ธรรมเกิดจากในโลก กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน กรรมจำแนกสัตว์ สัตว์โลก ถ้ามีโลก เวลาเราปฏิบัติธรรมกัน เราอยากมีธรรมเหนือโลก ธรรมนี้เหนือโลก แต่ถ้าไม่มีโลก อะไรจะไปรับธรรม สิ่งที่ได้รับธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ นี่โลกซัดๆ เลย เพราะการเกิด เวลาเกิดมาแล้วยังมีครอบครัว มีภรรยา มีบุตร นี่เรื่องของโลก

วิญญูเป็นเรื่องของโลกไง กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แต่เกิดมาแล้วเอาโลกมาแสวงหาธรรม เวลาคนเกิดมา ทุกคนเกิดมาจากพ่อจากแม่ เพราะมีแม่เราถึงได้มีการเกิด พอเกิดมาแล้ว ถ้าเราเกิดมาในโลก เวลาถ้ายังไม่มีธรรมก็ยังคงต้องใช้ชีวิตกันไปแบบประสาโลก ถ้าใช้ชีวิตประสาโลก ดีก็ประสาโลกๆ ชั่วก็ชั่วประสาโลกๆ สิ่งที่เป็นโลก เพราะไม่มีเครื่องเทียบเคียง แต่เราเป็นคนที่มีวิสาสนา มีเครื่องเทียบเคียง เพราะมีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นใหม่ เคารพธรรมมาก เคารพธรรมเพราะอะไร เพราะสิ่งที่แสวงหานี้แสวงหามาด้วยหัวใจ ด้วยความเข้มแข็งขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรมาณอยู่ ๖ ปีนะ ที่ไหนเขามีการปฏิบัติที่ว่าที่เข้มแข็ง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษากับเขามาทั้งนั้นนะ ศึกษาขนาดไหนมันก็ไม่เป็นธรรม

ขณะที่ปฏิบัติธรรม ปฏิบัติโดยโลก โดยโลกก็โดยโลกก็ปัญหา ปัญหาของโลก การคาดการณ์ การพิจารณาของโลก มันแทงทะลุฟองไขก็คืออวิชาของตัวเองไม่ได้ มันปฏิบัติไปตามกระแสโลก คุณิ เราเกิดในโลกนี้ เราจะทำอะไรมันจะไปขัดแย้งกับเขาหมดเลย แล้วขัดแย้งกับโลกนะ แล้วเราก็ทำไม่ได้ แล้วถ้าเราทำไป เราจะเป็นคนแปลกจากโลกเขา โลกเขาอยู่สุขสบายนะ ผู้ที่

ออกประพาศปฏิบัติ ผู้ที่แสวงหาทางออกมันทำตัวไม่เหมือนเขา สิ่งที่ไม่เหมือนเขา กระแสอย่างนั้น เราจะทวนกระแสนั้นไปหาใหม่ เห็นใหม่ ถ้าปฏิบัติโดยเกรงใจโลก เขาก็ปฏิบัติกัน ทำกันแต่ว่าพอเป็นพิธี พอทำแต่ว่ามันเป็นที่โลกเขายอมรับกัน ไม่กล้าฝืน

ถ้าไม่กล้าฝืน เห็นใหม่ ทั้งๆ ที่มีธรรมอยู่แล้วนะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ ถ้าทำโดยฝืนกับกระแสโลก มันจะไปสะท้อนกิเลสเรา ถ้าไม่ทำไปฝืนกระแสโลก ปฏิบัติโดยโลก ทำไปโดยเกรงออกเกรงใจใจ ลูบหน้าปะจมูก จะทำอะไรก็กลัวแต่เขาจะติจะเตียน

“โลกธรรม ๘” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในธรรมนะ ว่าถ้าใครโดนกระแสของโลกธรรมนี้ นะ ให้คิดถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในโลกในจักรวาลนี้ไม่มีใครโดนเรื่องโลกธรรมรุนแรงเท่ากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะที่เป็้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สมัยพุทธกาลนะ เวลาเขาจ้างคนมาด่านะ มาด่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นถึงประโยชน์ เวลาประโยชน์นะ คนๆ นี้มีจริต มีนิสัยควรแก่จะโปรด ก็ไปขัดแย้งกับครอบครัวเขา ขัดแย้งสิ่งต่างๆ เขา เพราะอะไร เพราะมันเห็นต่าง ความเห็นต่าง ทั้งๆ ที่มีอย่างนี้อยู่นะ มีอย่างนี้อยู่โดยเรื่องของโลกธรรม เป็นธรรมเก่าแก่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ธรรมอย่างนี้เป็นธรรมเก่าแก่ มีอยู่โดยดั้งเดิม จะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่มีก็เป็นอย่างนั้น เห็นใหม่ นี้ธรรมของโลกเขา

แล้วพอมาโลกธรรม ๘ เราก็ตื่นเต้นว่าสิ่งนี้ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของเขา มันเป็นเรื่องของโลก แล้วเราเกิดมาในโลก เราเกิดมาเพราะเรามีกรรม สิ่งที่มีกรรมนะ จำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แล้วเกิดขึ้นมาแล้วนี้ คูสิ คูนุชย์ที่เกิดมาเป็นโจร เป็นมหาโจร เขาใช้ชีวิตของเขาอย่างนั้นนะ เขาพอใจของเขา นี่เรื่องของโลก เขาเกิดมาในโลก แล้วเขาก็จมอยู่ในความโลภ ความโกรธ ความหลง

เราก้เกิดมาในโลก แต่เรามีนิสัย เรามีนิสัยนะ คนที่มีนิสัยมันจะรู้จักชีวิตของเรา รู้จักคุณงามความดีของเรา ชีวิตของเราคืออะไร? คือลมหายใจเข้าและลมหายใจออก คนไม่หายใจนะ ไม่กินไม่ดื่มตายนะ คนนั้นสามารถตายได้ ถ้าเมื่อมีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนี้เห็นคุณค่าของชีวิต ชีวิตนี้แขวนอยู่บนเส้นด้าย มันจะขาดเมื่อไหร่ก็ได้ แล้วเราไปตื่นอะไรกับเรื่องของโลกนะ

ถ้าเรานึกถึงมรณานุสสติ คิดถึงความตายนะ เราจะไม่แสวงโลกไปกับเขาอย่างนั้นหรอก แต่ในเมื่อเราเกิดมา โลกเขาต้องมีหน้าที่การงาน เขาต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยกับเขา เราอยู่กับเขาแน่ แต่เรายังมีความรู้สึกอีกอันหนึ่งว่าเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนานี้ เป็นบุญกุศลมหาศาลเลย เป็นบุญกุศลมหาศาล

ถ้าเราไม่เกิดพบพระพุทธศาสนา ทางลัทธิต่างๆ นะ เขาอ่อนวอน เขาขอร้อง เขาเรียกร้องเอา สิ่งนั้นว่าเป็นที่พึ่งอาศัย...มันพึ่งอาศัยไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันไม่ย้อนทวนกระแสเข้ามาชำระกิเลส ถ้ามันย้อนทวนกระแสเข้ามาชำระกิเลส มันชำระที่ไหน? มันชำระที่ใจ

สิ่งที่ใจ เห็นไหม ทำบุญร้อยหนพันหนนะ ที่ว่าทำบุญกุศลอันนี้เป็นเรื่องที่ยากแสนยาก เราทำบุญร้อยหนพันหนไม่เท่ากับศีลบริสุทธิ์หนหนึ่งนะ คุณธรรม คุณธรรมไม่เท่าถึงมีศีลบริสุทธิ์หนหนึ่ง คนที่มีศีลบริสุทธิ์เขาไม่เบียดเบียนคนอื่นและไม่เบียดเบียนตัวเอง เขาคำรงชีวิตของเขา โดยความพอดีของเขา มีศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับเกิดสมาธิหนหนึ่ง สมาธิ ความสงบของใจ ถ้าสมาธิร้อยหนพันหนถ้าไม่เกิดปัญญา มันปัญญาอะไร ปัญญาให้เรามีหลักใจ มีความคิด มีความเห็นว่า ชีวิตเขานอยู่บนเส้นด้าย ถ้าชีวิตเขานอยู่บนเส้นด้ายนี้เราควรจะทำอะไร

ถ้าเราแสวงหาเรื่องของโลก เราทำตามหน้าที่นะ ถ้าเรามีอำนาจวาสนา เราสร้างบุญกุศลของเรานะ คนที่มีบุญทำอะไรประสบความสำเร็จไปหมดเลย คนที่มีบุญมีบาป ครึ่งๆ กลางๆ ก็เหมือนเราคนชั้นกลาง คนชั้นกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ คนชั้นกลาง แล้วคนที่ทุกข์ยาก คนทุกข์คนยากนั้นเป็นอีกส่วนหนึ่ง คนชั้นกลาง ก็เราครึ่งๆ กลางๆ ทำดีทำชั่วเราทำของเรา แต่สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของอำนาจวาสนานะ เป็นการบอกกันถึงอำนาจวาสนา ถึงจริตินิสัย สิ่งนี้เป็นเรื่องของอำนาจวาสนาแข่งกันไม่ได้

สิ่งที่เราเกิดขึ้นมาในปัจจุบันนี้ทุกอย่างเป็นวิบากกรรม วิบากกรรมคือผล ผลในปัจจุบันนี้เราเป็นมนุษย์ ผลในปัจจุบันนี้เราคำรงชีวิตมา คุณ คุณคนที่เขาเกิดมาตายในภพภพก็มี เกิดมาชั่วอายุ น้อยๆ ตายก็มี เรายังมีคำรงชีวิตมาได้ขนาดนี้ เรามีอำนาจวาสนากว่าเขา ถ้ามีอำนาจวาสนากว่าเขา เราควรทำอะไรเป็นประโยชน์ ถ้าเป็นประโยชน์ ประโยชน์อะไร ถ้ามีประโยชน์โลกๆ ก็แข่งขันกันตามกระแสโลก นี่แข่งขันตามกระแสโลกนะ สิ่งที่แข่งขันกับเขาเพื่ออะไร? ก็เพื่อจะดำรงชีวิต แล้วก็ต้องตายไป

สิ่งที่ตายไปนะ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ คิดถึงว่า เราตายแล้วเราจะไปเกิดบนสวรรค์ เกิดบนพรหม มันสลคใจนะ สลคใจเพราะอะไร เพราะวิญญะ สิ่งใดมีการเกิดต้องมีการตายทั้งหมด แล้วเราไปอยู่สถานะแบบนั้น เพราะในปัจจุบันนี้เรามีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเราศึกษา เราเข้าใจได้ว่า มิติแต่ละมิติเวลามันต่างกัน ถ้าเราไปอยู่สถานะแบบนั้นนะ โลกจะหมุนไป แล้วศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พยากรณ์ไว้ในพระไตรปิฎกว่า ๕,๐๐๐ ปี ๕,๐๐๐ ปีนะ

แล้ว ๑๐๐ ปีของเราเท่ากับเขาใน ๑ วัน ถ้า ๑ วันนะ แล้วทั้งชีวิตนะ เกิดมาอีกทีหนึ่งก็เป็นกัลป์ ในโลกนี้เป็นกัลป์คนนะ แต่ไม่เป็นอย่างนั้น เพราะมนุษย์เกิดเป็นมนุษย์ซ้ำๆ ซากๆ ก็มี ชาตินี้เกิดเป็นมนุษย์แล้วจะเกิดต่อไปก็เป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์นี่เป็นโลก แล้วแสวงหาธรรม ถ้าแสวงหาธรรม เข้าใจธรรมเปลือกๆ

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเข้าใจที่ว่าศึกษา แล้วเวลาปฏิบัติยังไม่ได้ผลนะเราก็สลคสังเวช เราไม่ต้องการสถานะแบบนั้น แล้วธรรมมันอยู่ไหน เวลาฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาการประพฤติปฏิบัติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เทศนาว่ากรรมนะ ภิกษุสำเร็จเป็นพระอรหันต์เป็น ๑,๐๐๐ เป็น ๑๐๐ นะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมแต่ละที แสดงธรรมเพราะอะไร เพราะสิ่งนั้นเขาสมควร

จิตใจของผู้ที่แสวงหา จิตใจของผู้ที่ค้นคว้าเหมือนคนไข้ คนเจ็บ คนป่วยนะ ทุกคนอยากหายเจ็บหายป่วย คนอยากหายเจ็บหายป่วยเขาก็ต้องแสวงหาไข้ใหม่ ให้ความร่วมมือกับหมอ นะ หมอบอกว่าถ้าให้สิ่งใดเป็นของแสดงเราไม่ควรจะเอามากิน กินเข้าไปแล้วโรคมันจะถูกลาม สิ่งใดเพราะอะไร เพราะเรารักษา ชีวิตที่แขวนอยู่บนเส้นด้าย เวลาหมอรักษาอยู่ ซ็อกขณะคามือหมอ ก็มี ฟันมาจากมือหมอก็มี

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าคนเห็นโทษอย่างนี้ เวลาไปฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันมันเปิดใจ ถ้ามันเปิดใจขึ้นมา หัวใจนี้ อาหารของใจสำคัญมากนะ คุณิ ทางโลกเขาต้องให้มี ศิลปวัฒนธรรมเพื่อจะให้หัวใจคนนี่มันนวล ให้สังคมมีความสุขสงบร่มเย็นนะ เขาคิดได้แค่นั้นนะ แต่ถ้าเป็นศีลธรรมจริยธรรม ศีลธรรมจริยธรรมเรียกร้องกันมาก แล้วเรียกร้องเอามาจากใครละ แล้วหัวใจเราแสวงหาของเราใหม่ ถ้าเราแสวงหาศีลธรรมจริยธรรมนะ เราเป็นนะ สิ่งที่เราเป็นเอง

แสวงหามาอย่างนั้นนะ เหมือนกับทางโลกเขา เจ็บไข้ได้ป่วยขนาดไหนนะเอายาแดงทาเพื่อจะให้หาย แล้วเรียกร็องเอาจากใครล่ะ? มันต้องเรียกร็องเอาจากหัวใจของเรา ถ้าเรียกร็องเอาจากหัวใจของเรานะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้รู้จริง เวลาไปเทศนาว่าการนะ เราเป็นพระอรหันต์ เคยได้ยินไหม ขณะที่อยู่กับปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์อยู่ภูธาคอยู่ขนาดไหน ไม่รู้ก็ไม่สอน ไม่บอกนะ ขณะที่ไม่รู้เพราะอะไร เพราะคนมีคบอด หัวใจมันบอดมันจะรู้สิ่งใดได้ละ ขณะที่ทำอัสวัภยญาณ ทำลายกิเลสในหัวใจออกหมดแล้ว ไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ ครั้งแรกเลย ปัญจวัคคีย์นัดกันว่าจะไม่ยอมรับ ไม่ยอมรับเพราะอะไร

เพราะเห็นว่าขณะที่ทำอุกฤษฏ์ขนาดไหน ยังบรรลุธรรมไม่ได้ แล้วหันไปหา มัชฌิมาปฏิปทา มัชฌิมาปฏิปทานี้ทางสายกลาง ถ้าทางสายกลาง เพราะในสังคัมมัขนั้นต้องเข้มงวด ต้องทำเข้มข้น ถ้าทำเข้มข้นแล้วจะบรรลุธรรม นี่ความคิดของโลก ปฏิเสธไป สิ่งที่ปฏิเสธแล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อยู่ด้วยกันถ้าไม่รู้ มีความเลื่อมใสเพราะว่าการประพฤติปฏิบัติมันเข้มข้น แต่เวลาขณะที่ออกไปทางสายกลางแล้วกลับมาสอน นัดกันว่าจะไม่ฟังนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสุภาพบุรุษ เป็นผู้ที่มีคุณธรรม เป็นผู้ที่พูด เออ นาม ก็หนึ่งแล้วไม่มีสอง “ให้เงี่ยหูลงฟัง เคยได้ยินไหมว่าเราสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เคยได้ยินไหม” คำนี้ถ้าได้ยินให้เงี่ยหูลงฟัง ถ้าเงี่ยหูลงฟัง ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ”

แล้วเรา “ทางสองส่วนที่ไม่ควรเสพ” มันเอาอะไรเป็นบรรทัดฐาน เราว่าถ้าเราทำเราตั้งใจของเรา เราจะทำให้เข้มแข็งขึ้นมา ก็ว่าอันนี้เป็นอัตตกิลมฐานุโยค นี่ใครเป็นคนตัดสิน? กิเลสของเราเป็นคนตัดสินนะ การประพฤติปฏิบัติเราต้องเข้มข้นก่อน เราต้องเข้มงวดของเราไว้ เข้มงวดเพื่อจะให้การประพฤติปฏิบัติ แล้วเราค่อยมาคัดเลือกเอาว่าสิ่งใดทำแล้วมันเป็นประโยชน์กับเราหรือไม่เป็นประโยชน์กับเรา

แต่ถ้าเป็นกามสุขัลลิกานุโยค สิ่งที่มีแต่ความเสวยความสุขอยู่ สิ่งนี้ก็ไม่ใช่ทาง มัชฌิมาปฏิปทา กิเลสมันก็มาคาดการณ์อีกว่ามัชฌิมาปฏิปทาของใคร มัชฌิมาปฏิปทาของเรานั้นก็

ทำตามความพอใจของเรา ไม่ต้องทำอะไรเลย นอนเฉยๆ นี่มันขนิมาปฏิบัติ กิเลสมันว่าอย่างนั้นนะ เวลาขยับปล่อยไปสิ่งนี้เป็นอรรถกถาญาณุโยค เพราะมันเหนื่อย การก้าวเดินก็เหนื่อย การทำอะไรก็เหนื่อย ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อย่ำสิ่งนี้เราเห็นว่าสิ่งนี้มันไม่ใช่ธรรม ถ้าอยู่เฉยๆ มันจะเป็นธรรมไง เห็นไหม การคิดแบบโลก ถ้าเราคิดแบบโลก โลกเพราะความคิดแบบกิเลส

แต่ถ้าความคิดแบบธรรมละ ความเพียรชอบ งานชอบ สิ่งที่เป็นความชอบ ชอบมาจากไหน? ชอบมาจากเราตั้งใจ เราตั้งใจ เราเห็นโทษของชีวิต ชีวิตแขวนอยู่บนเส้นด้ายนะ คนเราณะสะอึกตายก็มีนะ นอนหลับไปไหลตายก็มีนะ สิ่งที่ไม่ไหลตายแล้วถ้าเรายังไม่เป็นอย่างนั้น ตื่นขึ้นมาวันนี้ โอ้! ยังมีวาสนา จิตใจยังไม่สิ้นไป ถ้าสิ้นไปนะ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ แล้วมือเปล่าๆ ทำสิ่งใดไม่ติดเลย เหมือนเรานี้เขาให้มีสิทธิเข้าไปในศูนย์การค้า แล้วให้หยิบฉวยอะไรก็ได้ ออกไป ให้แค่ ๑ นาที ๒ นาที จะหยิบฉวยสิ่งใด เข้าไปออกมาแล้วไม่ได้สิ่งใดติดมือมาเลย เพราะอะไร เพราะเราจับต้องไม่ได้ เราจับไปสิ่งใดไปเจอแต่สิ่งที่บังไว้ เจอแต่สิ่งที่มันจับต้องไม่ได้ เพราะเราไม่สนใจ เราเข้าไปในห้างสรรพสินค้า เราจะเห็นว่าสินค้าเต็มไปหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาสอนตั้งแต่ทานนะ ถ้ามีทาน สังคมไหนมีการเสียดสละ สังคมนั้นจะเอารัดเอาเปรียบกันไหม ถ้าสังคมไหนมีการเสียดสละ ผู้นำเป็นผู้ที่ดีนะ มีทศพิธราชธรรม เราเกิดมาร่วมสมัย มันมีความสุขมากนะ แล้วก็เพลินไปกับสภาวะแบบนั้น เข้าไปศูนย์การค้าแล้วก็ไม่ได้ทำอะไรเลย อย่างนี้เราเป็นชาวพุทธ เรามีโอกาสวาสนา แล้วตายไป ทำสิ่งใดไม่ติดเลย

แต่ถ้าเราพยายามทำกรรมของเราละ สิ่งนั้นเป็นอามิสนะ คุณิ คุณทางโลก เขามีสินค้าผ่อนส่งนะ ถ้าซื้อสินค้าไม่มีเงินจ่ายก็ให้ผ่อนส่งได้ สิ่งที่ผ่อนส่ง มีเหมือนกัน เราทำบุญทำกุศลนะ มันเหมือนผ่อนส่งนะ เพราะอะไร มันเป็นอามิส สิ่งที่เป็นอามิส เราสร้างบุญกุศลกัน ชาวพุทธที่ว่าทำบุญอย่างนี้แล้วได้บุญมาก...ได้บุญมากจริงๆ นะ เพราะในการประพฤติปฏิบัติ ถ้าคนเข้าใจถึงรู้จริงในหัวใจ มันจะเชื่อเรื่องอย่างนี้มาก เชื่อเพราะอะไร เพราะเขาสร้างของเขา เขาทำของเขา

คุณิ คุณุคตะเช็ญใจในสมัยพุทธกาล อาชีพรับจ้างเขาไถนา รับจ้างเขาไถนานะ แล้วเวลาไปไถนา ภรรยาต้องเอาอาหารไปส่ง เวลามันเลยเวลาอาหารมันหิวมาก ในหัวใจคิดเลยว่าถ้าเดี่ยวภรรยาเอาอาหารมาส่ง จะต้องจัดการกันละ แต่ถึงเวลาเช้า พระสารีบุตรออกจากสมาบัติ เดินผ่าน

มาจะออกบิณฑบาต ออกจากสมาบัตินะ มันมีความศรัทธา ทั้งๆ ที่หิวนะ ความหิว ความกระหาย ความคิดนี้คิดในแง่กุศลทั้งหมดเลย

เวลาเห็นพระสารีบุตร มันกลับเปิดเป็นกุศลขึ้นมา เปิดเป็นกุศลขึ้นมาว่า สิ่งนี้น่าเลื่อมใส น่าเคารพศรัทธา แล้วพอดีภรรยาถือเอาอาหารมาส่ง ถวายอาหารมือนั้นที่เขาจะดำรงชีวิตของเขาจะ ถวายพระสารีบุตร พระสารีบุตรฉันอาหารอันนั้นแล้วให้อุโมทนา ลงกลับไปไหนนะ ไถนาดิน พลิกขึ้นมาเป็นทองคำๆ ทั้งนั้นเลย สิ่งนี้มันเกิดมาจากอะไร? มันเกิดจากอำนาจวาสนา เกิดมาจากหัวใจ เกิดจากหัวใจของทุกตะเจี๊ยงนั่นนะ เขาละละชีวิตของเขา เขาทำของเขาด้วยหัวใจของเขา

แต่ในชาวพุทธของเรา เป็นประชาสัมพันธ์ การโฆษณา เพื่อให้ศาสนาพุทธเราเจริญมั่นคง ขอให้ประชาชนให้ทำบุญกุศลตามวัดที่ข้างบ้านนั้น ให้ประชาชนพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา พยายามป่าวร้องๆ ชักชวนๆ เพราะต้องการให้สังคมเย็นเป็นสุขใจ ทีนี้คนทำนี่ก็...เขาชักชวน เขาป่าวร้อง เขาทำเป็นพิธี ทำบุญอยากได้บุญ ทำบุญนะ...มันไม่ได้ออกมาจากหัวใจ พวกเราทำ ปฏิบัติศาสนา ไม่ออกมาจากรากเหง้าของใจ เราทำบำรุงศาสนาด้วยการเป็นพิธีกรรมเฉยๆ ใจ แล้วก็เรียกร้องเอาผล

มันเหมือนกับสิ่งที่เวลาเขาทำธุรกิจกัน ธุรกิจใดที่เป็นดาวรุ่ง ธุรกิจใดที่เขาทำแล้วเจริญ คนก็จะทำตามกัน ทำตามกัน แห่ทำตามกัน มันมีแต่คนทำธุรกิจอย่างนั้นแล้วใครจะเป็นผู้ซื้อ นี่ก็เหมือนกัน คิดแต่จะทำๆ แต่ทำออกไปแล้วผลมันจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มันถึงไม่เชื่อ คนที่ปฏิบัติคนทำเป็นพิธีกรรมนะ จะไม่เชื่อเรื่องศาสนา

แต่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจากหัวใจ มันรู้จากหัวใจ สิ่งนี้มันมีคุณค่ามาก คุณค่าของความรู้สึก คุณค่าของใจนี่ก็เลสมันอยู่ที่นั่น มันเบียดเบียนใจเราก่อน ถ้ามันเบียดใจเราก่อน เราก็เป็นผู้ทุกข์ร้อนก่อน เป็นผู้ทุกข์ร้อน แต่นี่เอาศาสนามาเป็นโล่บัง ว่าเราเป็นผู้มีคุณธรรม...ปิดบัง ความทุกข์ร้อนของใจ แล้วเอาสิ่งนี้ออกมาแสวงหาผลประโยชน์ นี่ปฏิบัติแบบโลกๆ เป็นสภาวะแบบนี้

ถ้าปฏิบัติโดยธรรม โดยธรรมคือความรู้สึกอันนี้ไง มันจะเป็นอย่างที่เราคิดหรือไม่เป็น อย่างที่เราคิด ไม่ใช่หน้าของเรา หน้าทีของเราคือสร้างเหตุ สร้างสติ สร้างสติของเรา เรา

ประพฤติปฏิบัติของเรา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะขัดเกลากิเลส ขัดเกลาหัวใจของเราให้มีความศรัทธา ศรัทธาความเชื่อ เชื่อในพุทธคุณ ในธรรมคุณ ในสังฆคุณ แก้วสารพัดนึก ถ้าเราเชื่อสิ่งนั้น เราพยายามประพฤติปฏิบัติของเรา เรามีจุดยืนของเรา การกระทำของเรามันก็เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา มันเป็นเรื่อง กุสลา ฆมา อกุสลา ฆมา เลย

ถ้าเราทำคุณงามความดีมา สิ่งที่เราทำความดี ใครจะดีเทียบ โลกธรรม ๘ เขาจะดีเทียบ ดี ฉินนินทาเท่าไรมันเรื่องของเขานะ คนมีกรรมนะ พระในสมัยพุทธกาลไปนั่งอยู่ที่ไหน จะมีเงาของผู้หญิงอยู่ข้างหลังตลอดไป ทั้งๆ ที่เขาไม่ได้ทำนะ จนข่าวนี้อำนาจถึงพระเจ้าปเสนทิโกศล ไปแอบจับนะ เห็นผู้หญิงตลอดไป พอขึ้นไปแล้ว ไม่มีฯ จนพระเจ้าปเสนทิโกศลสงสารมาก

ไปถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “นี่เพราะเหตุใด?”

“เหตุคือเมื่อชาติก่อนๆ นั้น เขาเคยแกล้งพระไว้ เคยล้อเลียนเรื่องพระไว้กับเรื่องผู้หญิง”

เห็นไหม เวลากรรมมันให้ผลเขา นี่ถ้าเป็นเรื่องผลของกรรม กรรมมันให้ผลอย่างนั้นแล้ว เศษสภาวะกรรมมันให้ผลมา ถ้าสภาวะกรรมให้ผลมา สิ่งนี้มันเป็นกรรม มันเป็นเรื่องที่มารับผลอันนั้นไป แล้วถ้ารับผลอันนั้นไป สิ่งที่ทำมาแล้ว จนประพฤติปฏิบัติจนสุดสังเวชใจ เราทำสิ่งใดมันจะเป็นกรรมของเรา ถ้ามันเป็นวิบากแล้ว วิบากอันนี้เราจะรับผลอันนี้ของมันขึ้นมา เราจะต้องค่อยๆ ตั้งสติ ถ้าเราตั้งสติได้ นี่เกิดมาในโลก

ธรรมเกิดที่ไหน? ธรรมเกิดที่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาโดยโลกนะ เราบอกธรรมนี้เหนือโลก เราจะปฏิเสธโลกเลย เราจะปฏิเสธชีวิตเราไม่ได้ ชีวิตเราเกิดมาจากสภาวะกรรม เกิดมาในโลก เกิดจากพ่อจากแม่ เกิดจากกาม แล้วเอาชีวิตจิตใจพยายามจะประพฤติปฏิบัติให้พ้นจากบ่วงของมาร พ้นจากบ่วงของกาม กามราคะนะ โอะมะทำให้เราติดอยู่ในบ่วงของโอะมะนี้ ถ้าคิดในบ่วงของโอะมะนี้ เราก็จะต้องเป็นเหยื่อของวิญญูะตลอดไป

ในทะเลนะมันมีสัตว์ร้ายนะ มีฉลาม มีจระเข้ มีต่างๆ คอยกินสัตว์โลก แล้วเราก็ออยู่ในบ่วงอย่างนี้ ถ้าบ่วงอย่างนี้ แล้วเราเกิดมาในบ่วงอย่างนั้น แล้วเราขึ้นมา เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ถ้าพบพระพุทธศาสนา ธรรมอยู่ที่ไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมานี่กราบ

ธรรม กราบธรรม ธรรมที่มีอยู่แล้ว ธรรมมีอยู่แล้วนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้าง บุญญาธิการมหาศาล ถึงได้มารื้อค้นธรรมนั้นมาได้

เราเป็นสาวก สาวกะ มีธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว แล้วเทศนาว่า การเป็นธรรมและวินัยวางไว้ให้เราก้าวเดิน เหมือนกับคนที่มึนเมาที่มีแผนที่มึนเมาหลง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีหลง ต้องค้นคว้าเอา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสม บุญญาธิการมาอย่างนี้ นี่ธรรมมันเกิดยากอย่างนี้

ทั้งๆ ที่สิ่งที่มีแล้วคือสัจจะความจริง มันมีอยู่แล้ว แต่คนที่เข้าไปถึงมันนะ มันเข้าไปถึง ได้ยากมาก เข้าไปอย่างนี้ต้องเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือพระปัจเจกพุทธเจ้า ถึงจะ ตรัสรู้เองโดยชอบ ฉะนั้น พอตรัสรู้ขึ้นมาเราถึงว่าเราถึงมีอำนาจวาสนาตรงนี้ไง ถ้ามีอำนาจวาสนา ตรงนี้ ถ้าเราออกประพฤติปฏิบัตินะ คำว่า “ออกประพฤติปฏิบัติ” คือตั้งใจนั่งสมาธิ ถ้าไม่ออก ประพฤติปฏิบัติ ก็เลสมันดิ่งไว้หมดใจ นู่นก็ไม่มีเวลา นี่ก็ไม่มีเวลา มันไม่ยอมรับสิ่งต่างๆ คือ ไม่ได้ ออก

ออกคือความคิดเรา ไม่ใช่ออกไปอยู่ป่าอยู่เขาหรือ ออกไปอยู่ป่าอยู่เขาคือพระอรหันต์ พระอรหันต์เขาต้องอาศัยสิ่งนี้เป็นเครื่องประกอบ เห็นไหม สิ่งแวดล้อมที่ดี จะทำให้ความเป็นอยู่ของเรา ร่มเย็นเป็นสุข สิ่งแวดล้อมที่ดี เราออกหาสิ่งแวดล้อมนั้น นักรบไป นักรบเวลาออกรบต้องหา สิ่งแวดล้อมดี หาชัยภูมิที่อยู่เหนือข้าศึก จะได้อยู่ในชัยภูมิที่ดีอยู่ที่สูงกว่า ข้าศึกเข้ามาเราสามารถ จะกำจัดข้าศึกได้ก่อน

นี่ก็เหมือนกัน ก็เลสมันอยู่ในหัวใจของเรา แล้วเราไม่มีสิ่งใดจะไปต่อกรกับมันได้เลย ออกไปอรหันต์นะ พอเริ่มออกอรหันต์ก็เลสมันก็ร้องไห้แล้ว เพราะอะไร เพราะเราออกไปนี่เรา ออกไปอรหันต์ เราจะไปบิณฑบาตกับใคร เราจะไปนอนป่ากลางเขา เราจะกลัวผีไหม ถ้ากลัวผีแล้ว นี่ ถ้าเกิดสมัยที่ครูบาอาจารย์ท่านยังเที่ยวอยู่นะ มันยังมีสัตว์ร้ายอยู่ เพราะในป่ามันยังสมบูรณ์อยู่ เราจะไปเจอเสือไหม เราจะไปเจออะไร ก็เลสมันร้องไห้แล้วนะ พอเลสมันร้องไห้มันก็หยุดหายใจ พอยุ่หยุดหายใจก่อน เราจะไปสู้ไหวไหม เราจะไปได้ไหม

นี่ออกไปหาชัยภูมิที่ดีเพื่อจะชำระกิเลส ก็กิเลสมันอยู่ที่หัวใจใจ ถ้าเราไม่ไปหาชัยภูมิอย่าง นั้นกิเลสมันจะร้องไห้ไหม กิเลสนะ เรานอนอยู่ในวัดนอนอยู่ในวา จะทำประพฤติปฏิบัตินี้ก็

สมควรแล้ว อยู่ที่นี่เราประพฤติปฏิบัติได้ กิเลสมันจะยี้มเลย ถ้าเราออกธุดงค์ ออกไปทุกข์ยากมันจะร้องไห้ เพราะในชัยภูมิที่ดีกว่า เรามีอำนาจวาสนาที่จะเห็นตัวเขา เราจะมีอำนาจวาสนาที่เราจะชอบใจชอบเขตให้กิเลสมันแสดงตัวไม่ได้ มันก็จะเป็นความสงบของใจเข้ามา

ถ้าเป็นความสงบของใจเข้ามา เราก็มีโอกาสไปชำระกิเลส ถ้าชำระกิเลส กิเลสมันอยู่ที่ไหน? กิเลสมันอยู่ในใจเรา สิ่งที่แสวงหาธรรม ธรรมที่นี้ ธรรมจะเกิดจากใจของเรา แต่ถ้าเราไปอยู่ที่สุขที่สบายที่พอใจ เห็นไหม กิเลสมันยี้มนะ มันพอใจนะ ปฏิบัตินะ ปฏิบัติในห้องแอร์นะ เดี๋ยวจกรรมก็ต้องมีพรมนะ มันจะได้เดินนุ่มเท้า...นี่กิเลสมันหัวเราะ กิเลสมันพอใจของมัน แล้วเราก็ปฏิบัติกันไป แล้วธรรมมันจะเกิด

ธรรมเกิดในโลก คือเกิดในหัวใจของเรา แต่ธรรมมันจะเกิดขึ้นมานี้เราจะต้องแสวงหา

เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมนี้ธรรมมีอยู่แล้ว แล้วไปกราบที่ไหนล่ะ ก็กราบสิ่งที่หัวใจจะไปสัมผัสอันนั้น มันซึ่งใจมากนะ เพราะเราหลงตัวเอง เพราะกิเลส มันบังตา พอกิเลสมันบังตา สรรพสิ่งนี้เป็นเราทั้งหมดเลย แล้วพอยึดสิ่งใดนะก็เป็นความทุกข์ทั้งนั้นเลย นี่สรรพสิ่งเป็นเรา ความคิดก็เป็นเรา คุณิ นินทาภาเกลก็เป็นเรา ทั้งๆ ที่เป็นลมปากเขานะ

ดูเวลาค้นวิหุกุศลต่างๆ ข่าวดารมหาราชเลย ทำไมเราไม่ทุกข์ล่ะ แต่ถ้ามันสิ่งใดกระทบกระเทือนรณะ เราจะทุกข์มากเลย นี่มันเป็นเพียงแต่กลิ่น เป็นแต่ลมปาก แต่ความรู้สึกอันนั้น เราก็สะท้อนใจ สะท้อนใจเพราะอะไร เพราะมีเรา เพราะเรายึดว่าเราเป็นคนดี ต้องการให้คนสรรเสริญ ถ้าใครสรรเสริญสิ่งนี้จะพอใจมาก ถ้าเราพอใจ เราก็พอใจกิเลส เพราะกิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา มันก็เป็นโลก ถ้ามันเป็นโลก

ธรรมเกิดที่ไหน? ธรรมเกิดในโลก ก็เกิดในหัวใจของเรา

เราเกิดมาแล้ว เราอย่าให้ชีวิตนี้สูญเปล่า สิ่งที่เป็นชีวิตสูญเปล่าเพราะอะไร เพราะความประมาท ความไม่เห็นคุณค่า ความไม่ได้คบมิตรที่ดี ความไม่ได้คบนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก การคบมิตรดีคือการคบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าใครคบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะพาออกจากวังวนของวิภวัญญะ จากวังวนของ

สัตว์ร้ายในทะเล เรานี้วังวนในทะเล เราอยู่ในทะเล เราอยู่ในวังวนของสัตว์ร้าย มันจะเจอเขา จะเจออุบัติเหตุเมื่อไหร่ก็ไม่รู้

แต่ถ้าคบมิตรที่ดี มิตรนี้จะพาให้เราพ้นไป มิตรนี้จะพาให้เราลัดเลาะออกจากสิ่งสภาวะนี้ไป ไม่ไปเจอกับสิ่งเป็นโทษกับเรา นี่คบมิตรดี ถ้าคบมิตรดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว คบธรรมวินัย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ไว้ “ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ”

ถ้าธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา เวลาเราศึกษาไป สิ่งใดที่ทำได้ สิ่งใดที่เป็นสิ่งที่พอใจ เราเอาสิ่งนั้นมาเป็นเครื่องดำรงชีวิตนะ ผู้ที่ออกมาบวช ถ้าจำเป็นจะต้องสึกไป เอานวโกวาทนี้มิตรแท้ มิตรเทียม คนเทียมมิตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้หมดเลย

มิตรแท้คืออะไร? มิตรแท้คือปกป้องเรา ถ้าเราผิดพลาดไปมิตรแท้จะเตือนนะ แล้วถ้ามีคนติฉินนินทา มิตรแท้จะแก้ไขให้ มิตรเทียม คนมิตรเทียมนะเฮ้ไหนเฮ้นั้น เรามีสิ่งผลประโยชน์กับเขา เขาจะเฮ้ไปกับเราตลอดเลย มิตรเทียม คนเทียมมิตร เอาสิ่งนี้เป็นการดำรงชีวิต นี่ธรรมและวินัย แม้แต่คฤหัสถ์เขาก็มีนวโกวาทนะ ตั้งแต่ธรรมตั้งแต่วินัย ให้เป็นเครื่องดำรงชีวิต

แล้วเราผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มันต้องสึกไปกว่านั้น เพราะการดำรงชีวิตของเรา ดำรงชีวิตไว้เพื่อจะให้บรรลุธรรม ถ้าบรรลุ เห็นใหม่ บรรลุนิพพาน ในโลกคือในภวาสวะ คือในภพ คือในหัวใจ ถ้าหัวใจกับเรามันเริ่มมีความสงบของใจเข้ามา มันจะมีความสุข ความสุขหาได้ที่นี้นะ ฟังๆ ความสุขหาได้ในหัวใจของเรา ความสุขไม่ใช่หาได้จากข้างนอก สิ่งข้างนอกมันเป็นอนิจจัง สิ่งข้างนอกมันเป็นกระแสของโลก โลกมันหมุนเวียนไป

เวลาเกิดสงคราม เกิดวาทภัย เราสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ไว้มหาศาลเลย เวลาเกิดพายุมันกวาดไปหมดเลย แล้วบอกนี่เป็นภัยธรรมชาติ เราไม่สามารถหลบหลีกมันได้ เราต้องยอมจำนน... ทำไมอย่างนั้นไปยอมจำนนนะ เวลาวาทภัยมา มันกวาดไปหมดเลย เรายอมจำนน แต่เวลาเกิดสังกรรม เวลามันขึ้นมาในหัวใจ ทำไมเราไม่ค้นคว้าของเราละ เราต้องค้นคว้าของเราละ ถ้าเราค้นคว้าของเรา มันจะย้อนกลับมาในหัวใจของเรา เห็นใหม่ ธรรมมันเกิดที่นี่

ถ้าธรรมเกิดที่นี่ ธรรมของเรา กับธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กับธรรมของครูบาอาจารย์นะ นี่ชอบมือเปิบ เราชอบมือเปิบนะ เหมือนกับเรามีสำหรับอาหารอยู่ตลอดเวลา การฟังธรรมนี้สำหรับอาหาร อาหารมันมีตั้งแต่ข้าว ตั้งแต่มีอาหารที่กินกับข้าว มีของหวานมีต่างๆ นี่ก็เหมือนกัน แล้วเราต้องการกินอะไร เราชอบอะไร เราสิ่งใด เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ มีทั้งรสเผ็ด มีทั้งรสหวาน มีทั้งต่างๆ เพราะอะไร เพราะมันตรงกับจริตเรา มันตรงกับความพอใจของเรา คำนี้ตรงความพอใจของเรา เราเอาคำนี้เป็นเครื่องดำเนิน

อะไรที่สิ่งใด เห็นไหม เวลากินอาหารนะ อาหารนี้ไก่มันมีกระดูก ปลา มันมีก้าง เขาไม่กินก้างนะ สิ่งที่เรายังไม่ถึง เรายังทำไม่ถึงนะ เพราะจิตนิสัยเรายังไม่ถึง สิ่งนี้เราทำไม่ได้ ทำไม่ถึง เราก็เริ่มต้นตั้งแต่ทาน เริ่มต้นตั้งแต่ศีล เริ่มต้นตั้งแต่สมาธิ เริ่มต้นตั้งแต่ภาวนา ถ้าเรามีการขยับ เรามีการค้นคว้า เรามีต่างๆ นี่สมบัติเกิดตรงนี้

งานที่ภายนอกเขาทำกันขนาดไหนนะ ที่เขาสร้างสิ่งต่างๆ เป็นวัตถุ เขาต้องซ่อมแซมบำรุงของเขาตลอดไปนะ แต่ถ้างานของเรา มันเป็นความรู้สึกของเรา ทำผิคนขนาดไหน ประพฤติปฏิบัติแล้วไม่เคยสงบ ไม่เคยมีความเป็นไป ถ้าเราอ่อนแอ มันจะสงบไหม ถ้าเราไม่อ่อนแอ ความเป็นไปได้ไหม เราเอาน้ำตั้งอยู่บนกองไฟ เราคิดเตา แล้วเอาน้ำตั้งอยู่ ถ้าเรารักษาไฟไว้ น้ำ มันจะเดือดได้ไหม? น้ำจะเดือดแน่นอน ถ้าความร้อนนั้นได้อุณหภูมิ น้ำต้องเดือดเดือดขาด

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อหัวใจมันฟังชาน ในเมื่อหัวใจของเรามันมีความคิด มันมีความรู้สึกตลอดเวลา กิเลสมันหนามาก มันไม่ยอมฟังสิ่งใดเลย เราตั้งสติไว้ เราตั้งสติไว้เหมือนภาชนะที่ขอบชิดขอบเขตกันไว้ แล้วเรากำหนดคำบริกรรมไป คำบริกรรมพุทโธๆ เราเติมพลังงานในหัวใจตลอดเวลา มันจะเป็นไปได้ไหมว่ามันต้องสงบ มันเป็นไปแน่นอน

แต่นี้เราทำแล้ว เราเอาโลกไปเปรียบไง นี่ก็วินาที ก็นาที ทำมาขนาดไหนแล้ว ทำไม่ไม่สงบสักที สงสัยไม่มี เห็นไหม สรุปคือกิเลสมันหลอกหมดเลย ก็เป็นไปไม่ได้ พอเป็นไปไม่ได้ ถ้าปฏิบัติแล้วเป็นไปไม่ได้ การประพฤติปฏิบัติจะเป็น โอกาสกับเรา เพราะในการประพฤติปฏิบัติ ในเมื่อมันเป็นกิริยาวัตถุ กิริยานะ คนเรานี้แหละ ถ้าอยู่ในที่ส่วนตัวของเรา เราจะทำอะไรก็ได้ แล้วเราพยายามนั่งสมาธิเพื่อใคร เรานั่งปฏิบัติไปนี้เพื่อปฏิบัติบูชาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระ

พุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นสภาวะ เป็นที่บูชา เราปฏิบัติขอให้จิตสงบเข้ามา เวลาสงบเข้ามาบูชาใคร? บูชาหัวใจของเรา

ถ้าจิตสงบ เห็นไหม ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คือหัวใจของเรา

ใจมันเวลาเกิดมา มันมีวิบากมีกรรม กรรม มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นแดนเกิด เวลาจิตไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม นี่บุญกุศลพาเกิด เวลาเกิดมาเป็นมนุษย์ เป็นสมบัติกลาง เพราะมนุษย์มีร่างกายกับจิตใจ ร่างกายมันมีความบีบคั้น มันต้องการอาหารของมันตลอดเวลา แล้วหัวใจ เวลาต้องการอาหาร อาหารไม่พอใจมันก็คั่นรน อาหารพอใจมันก็พอใจ เห็นไหม สิ่งที่ร่างกายมันต้องการอาหาร แต่ความพอใจและความไม่พอใจนะมันเรื่องของหัวใจ มนุษย์มีร่างกายและจิตใจ

เวลาเกิด กรรมพาเกิด เกิดในนรก ในอเวจีต่างๆ เขาก็เกิดของเขา สิ่งที่กรรมพาเกิดมันเป็นวิบาก วิบากพาเกิดมาแล้ว เราจะใช้สิ่งใดแสวงหา เพราะสิ่งที่เขาพาเกิด เกิดของเขา เกิดโดยวิบากกรรม เกิดของเราเกิดมาแล้วเรามีหัวใจที่มันเกิดมาเป็นมนุษย์ เห็นไหม เกิดมาโดยโลก แล้วทำ ความสงบของใจเข้ามา ความสงบของใจ พอใจสงบขึ้นมามันมีความสุข พอมีความสุขเข้ามาๆ สุขบ่อยครั้งเข้า ละเอียดเข้าๆ เราต้องมีสตินะ สติเราคอยคัด คอยแยกแยะ สติเราคอยคัดลอก สติเราคอยแยกแยะว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งใดเป็นคุณประโยชน์กับเรา สิ่งใดเป็นคุณประโยชน์ใจ

อาหาร เวลาเรากินอาหารนะ เรายังคัดเลือกเลย สิ่งนี้ควรกิน สิ่งนี้ไม่ควรกิน ใจก็เหมือนกัน สิ่งใดเป็นประโยชน์กับใจนะ สิ่งนี้เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์มันจะคัดแยกออกมา เหตุไฉน ถ้ามีสติมีเหตุเป็นปัจจัย สิ่งนี้มันจะเป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา เห็นไหม การกระทำของเรามันเป็นธรรม สภาวะธรรม มันเกิดมากับเราเลย เราจะไปศึกษาที่ไหน

เวลาศึกษากัน ศึกษาพระไตรปิฎก เราศึกษาค้นคว้า มันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ธรรมเกิดในโลก” คือธรรมเกิดจากปัจจัย ธรรมเกิดจากความรู้สึกรู้สึกของเรา ถ้าความรู้สึกของเราสัมผัส เห็นไหม สันติภูมิจิต ถ้าสันติภูมิจิตนี้ผู้รู้ ถ้าเรารู้ในระดับสมาธิ เราสามารถพูดเรื่องสมาธิได้หมดเลย ขณิกสมาธิ เวลามันปล่อยขึ้นมา มันมีความสุขพอสมควร เวลา

อุปจารสมาธิแล้วมันมีเกิดสงบเข้ามา เขาเรียกวรรอบของจิต จิตออกไปเห็นนิมิต จิตไปเห็นต่างๆ เรารู้ จิตของเราไม่ออกไปเห็นนิมิต เรารู้

แล้วกำหนดต่อไปเรื่อยเข้าจนมันขาดนะ เวลาจิตของเรามันขาด เวลาจิตสงบขึ้นมาบ่อยครั้งเข้าๆ คำว่า “ขาด” นะ อธิปนาสมาธินี้เริ่มสงบเข้า สติมันจะไล่ต้อนเข้ามา ลมหายใจเริ่มละเอียดเข้าๆ จนลมหายใจไม่มีนะ อายตนะดับหมด สิ่งที่ดับหมด ตา หู จมูก ลิ้น กาย ไม่รู้สิ่งใดเลย ไม่สัมผัสสิ่งใดเลย แต่จิตไม่เคยดับ นี่อธิปนาสมาธิ สมาธิจะสักแต่ว่ารู้ จิตนี้สักแต่ว่ารู้ นี่เป็นอธิปนาสมาธินะ แล้วเวลาเข้าสมาบัติละ เข้านิโรธสมาบัติยังตั้งโปรแกรมได้อีกต่างหาก เห็นใหม่ ความสงบของใจอย่างนี้ ถ้าเราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เราจะรู้เข้ามา นี่สันติภูมิจิโณในขั้นของสมาธิ

แล้วเราศึกษาธรรม เราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราได้ศึกษามา เรารู้ เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม เพราะอะไร เพราะกิเลสมันในสมาธิ เวลาเราไล่ต้อนเข้ามา มันออกไปใช้ปัญญา ปัญญามันเป็นสัญญา สัญญาเราใคร่ครวญ ใคร่ครวญสภาวะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมของครูบาอาจารย์เรา เช่น หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ ครูบาอาจารย์ที่เทศนาว่าการไว้ ในมุตโตทัยต่างๆ เราเอาสิ่งนั้นมาวิเคราะห์ห้วงใจ ถ้าเราเอามาวิเคราะห์ห้วงใจ มันเป็นคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ มันเป็นธรรมของครูบาอาจารย์นะ ถ้าเราเอามาวิเคราะห์ห้วงใจเพื่อเป็นคติ เป็นประเด็น

คูสิ คุณักกภูมาย เขาเอาแง่กฎหมายของคดีต่างๆ มาศึกษา เพื่ออะไร เพื่อจะให้เราเข้าใจ เป็นประเด็น เป็นวิธีการ เป็นความเข้าใจ แล้วเราออกไปวิชาชีพของเรา เวลาเราออกไปทำงานของเรา เราเอาสิ่งนี้มาเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเราออกไปว่าความ เราออกไปเป็นวิชาชีพ เป็นกฎหมาย ถ้ามันชนะหรือว่ามันศาลตัดสินแล้วเป็นประโยชน์กับเรา อันนั้นต่างหาก เห็นใหม่ วิชาชีพ ถ้าเราทำแล้วมันจะเป็นผลของเรา

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เหมือนสิ่งที่ว่าศาลฎีกาตัดสินไว้แล้วไง เรารู้ศึกษาแล้วเราได้ทำงานหรือยัง เราได้ขึ้นศาลหรือยัง เราได้ทำในวิชาชีพของเราหรือยัง มันไม่เป็นของเราขึ้นมาได้เลย พอออกไปอย่างนั้นแล้วมันถึงจะไม่เป็นธรรม นี่มีขณิมาปฏิบัติ

เวลาว่า มัชฌิมาปฏิปทา ถ้าทำตามความพอใจ ทำตามความประสงค์ของเรา ถ้าใจมันพอใจว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม นี่มันถึงเป็นเรื่องของสิ่งที่เป็นอัปนาสมาธิ มันไม่ได้ชำระกิเลสเลย

แล้วเวลาอ้างธรรม “ธรรมเกิดในโลก” มันยังไม่ได้เกิด เกิดในโลกเพราะเราเกิดมาด้วยโลก นี่เอาโลกมาแสวงหาธรรม เราเกิดมาในโลกนะ เกิดมาในมนุษย์นี่เป็นสมมุติ จริงตามสมมุติ เป็นมนุษย์โดยสมมุติ สมมุติโดยจริง เพราะจริงโดย ๑๐๐ ปีเราต้องตาย สิ่งที่ตายมันจริงโดยสมมุติ จริงในวิญญูะ

แล้วถ้าเราพลิกมาเรื่องของธรรม ถ้าพลิกมาเรื่องของธรรม สมบัติมันก็เป็นอริยทรัพย์ ฟังสิ ทรัพย์สมบัติที่เขาหามาได้มหาศาลขนาดไหน สมบัติผลัดกันชมนะ ใครมีปัญหา ใครมีโอกาส มีปัญหาแต่ไม่สามารถมีโอกาสได้ทำ เขาก็ไม่มีโอกาสของเขา เขาก็ทำสิ่งนั้นไม่ได้ แต่ถ้าใครมีปัญหา ใครมีโอกาส แล้วแสวงหาขนาดไหน คนก็กินมือเดียว อิ่มท้องเดียวเท่านั้น ปัจจัยก็อาศัยเท่านั้น ยิ่งใช้มากยิ่งกินมาก ยิ่งทำให้ชีวิตมันจะดำรงอย่างไร

ถ้าดำรงชีวิตของเขานี้ต้องรักษาทั้งธาตุคือร่างกาย รักษาทั้งจิตใจ สิ่งนี้เป็นเรื่องของโลกโลกเขาเกิดมาอาศัย เหมือนกับผลของวิญญูะ เวลาพระอรหันต์มีปัญหาขึ้นมาะ นี่ว่าเป็นผลของวิญญูะ คือผลของกรรม สภาวะกรรมมันสภาวะแบบนี้ เกิดมามีอำนาจวาสนาแต่ใช้วาสนาไปในทางโลกหมดเลย แต่ถ้าใช้วาสนามาทางธรรมนะ มาทางธรรม เราทวนกระแส ย้อนกลับมาถึงหัวใจของเรา ถ้าทวนกระแสมันจะมีคุณค่าขึ้นมาจากใจดวงนี้

ถ้าใจดวงนี้วิปัสสนาขึ้นมา วิปัสสนาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นธรรมารมณฺ์ เราก็แยกแยะสิ สิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับเราไหม หัวใจหวั่นไหวไปกับเขาไหม หัวใจนี้หวั่นไหวไปกับสิ่งใด สิ่งที่ว่ามันเกิด เวลาความคิดที่มันเกิดขึ้นมาที่มันมีความทุกข์ยากมาก ถ้าเราจับไม่ได้ เราจับความคิด จับธรรมารมณฺ์นี้ไม่ได้มันไม่เป็นวิปัสสนา

ถ้าเราใช้ปัญญาของเราไล่ต้อนความคิด มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิมันเหมือนกำปั้นทุบดิน ในเมื่อมีความคิด เอาความคิดไล่ความคิด ความคิดมันต้องหยุด ถ้าความคิดมันหยุดมันจบลงนะ เราก็อ่าสิ่งนี้เป็นวิปัสสนา...มันไม่ใช่ เพราะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ แต่ถ้าเราใช้ปัญญาใครครวญไปเรื่อยๆ ปัญญาอบรมสมาธิมันสงบเข้ามา สงบเข้ามา แล้วถ้ามีอำนาจวาสนาหมั่นคอยพิสูจนฺ์ในการเสวยอารมณ์ของจิต...ความคิดมาจากไหน ความคิดนี้

คูลี ทางวิทยาศาสตร์เขาจะ ถ้าเขาจะพิสูจน์สิ่งใด เขาต้องพิสูจน์ของเขาให้เข้าใจของเขา ต้องสิ่งนั้นพิสูจน์แล้วทำซ้ำๆ แล้วต้องออกมาผลของมันต้องเป็นอย่างนั้น เขาถึงจะยอมรับทฤษฎีนั้นใช่ไหม นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่แล้ว แต่เรายังเป็นโลกอยู่ เรายังไม่เป็นธรรม ถ้าเราเป็นธรรมขึ้นมา เราจิตสงบเข้ามา แล้วเห็นการเสวยอารมณ์ ความคิดนี้มันเกิดมาจากไหน มันมีการเกิดนะ

พยับแดด คูลี ความร้อนนะมันเผาถนน เราขับรถไปมันมีพยับแดด พอเข้าไปใกล้ไม่มีอะไรเลย นี่ความคิดมันเกิดขึ้นมา มันเกิดขึ้นมาจากอะไร ถ้าความคิดเกิดขึ้นมา มันต้องมีสัญญา มันต้องมีตัณหา มันต้องมีอุปาทาน สิ่งที่ตัณหาอุปาทานจะทำให้เราไม่เห็นธรรม เพราะเรามีอุปาทาน เราไปยึดของเรา ยึดสภาวะแบบนั้น ยึดความคิดใจ ความคิดก็ยึด ทั้งๆ ที่เป็นนามธรรมนะ พยับแดด ถ้าเราว่าสิ่งนั้นเป็นพยับแดด เห็นไหม สัญญาเกิดแล้ว ความพอใจเกิดแล้ว นี่พยับแดด สวย ไม่สวย ดี ไม่ดี

ความคิดก็เหมือนกัน เวลามันเกิดขึ้นมา มันมีตัวอุหะหะ มันมีตัณหา อุปาทาน ถ้าเราจับต้องได้มันจะเป็นวิปัสสนา มันไม่ใช่ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธินี้พอเราปล่อยแล้ว มันปล่อยแบบไม่มีเจ้าของ สัตว์ไม่มีเจ้าของ ไม่มีผู้ใดรับผิดชอบ แต่ถ้าเป็นวิปัสสนานะ มันมีเจ้าของ เพราะอะไร เพราะตัวจิต จิตเป็นผู้วิปัสสนา ตัวจิตตัวโลกๆ นี้ จิตปฏิสนธินี้ ถ้าเกิดเป็นมนุษย์เกิดเป็นปุถุชนนี้โลกทั้งนั้นเลย แต่ถ้ามันออกไปทำงานนะ ออกไปวิปัสสนา มันจะเป็นได้อริยทรัพย์ สิ่งที่จะได้อริยทรัพย์นี้ธรรมจะเกิดตรงนี้ไง ธรรมจะเกิดตรงหัวใจของสัตว์โลก

แล้วเวลาวิปัสสนาไป เราจะรู้ได้อย่างไรว่ามนุษย์คนไหนมีธรรม และมนุษย์คนไหนที่ไม่มีธรรม ธรรมและไม่มีธรรมนี้ มนุษย์ร่างกายเหมือนกันนะ แต่ความคิดหัวใจต่างกัน แล้วความคิดโดยปกตินะ ความคิดของคนที่มีคุณธรรมกับความคิดของคนที่ไม่มีความคุณธรรมนั้นต่างกัน แล้วถ้าเกิดถ้าหัวใจนั้นเป็นธรรมขึ้นมาละ ถ้าหัวใจเป็นธรรมขึ้นมา สิ่งนี้มันเกิดจากใจของเรา เกิดจากโลก ธรรมเกิดในโลกนี้

สิ่งที่เราศึกษาขึ้นมามันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คูลี คว้าธรรมะเป็นธรรมชาติ เราก็ก๊โพลไปศึกษาธรรมชาติกันนะ สิ่งนั้นเป็นธรรมชาติ มันว่าง มันว่าง มันปล่อยวาง... มันไม่มีอะไรสะท้อนกิเลสเลย มันเพียงแต่ทำให้เราเข้าใจเหมือนกับทางโลก ถ้าโลกเพราะอะไร

แข่งขันกันด้วยปัญญา ถ้าปัญญาเข้าใจถึงภาวะต่างๆ ภาวะของวิกฤตต่างๆ แล้วไม่ตื่นตื่นไปกับเขา
นี่เพราะเห็นสภาวะ ไม่ตื่นนะ ไม่ตื่นกระแส ไม่เป็นเหยื่อของโลกก็เท่านั้น

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดของเราละ ถ้าเราคิดสภาวะธรรม ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ ถ้า
ธรรมชาติ ใจเราก็เป็นธรรมชาติ เราก็ไหลไปกับธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติมันก็ไม่ทำอะไรแก่ใจ
กันเลยหรือ แต่ถ้ามันเป็นสตินะ นี่ธรรมเหนือโลก ธรรมที่เหนือธรรมชาติ ธรรมที่เหนืออุปาทาน
สิ่งที่เป็นอุปาทานในหัวใจนะ พอเสวยอารมณ์มันก็เป็นไปตามรู้สึกนั้น ความรู้สึกนั้นกระชากไป
แล้ว พอใจสิ่งใดไม่พอใจสิ่งใด กระชากนั้นไป แล้วผลตอบขึ้นมาจะเป็นมโนกรรม มโนกรรม ย้ำ
คิดย้ำทำ

คูลี คนที่เสียชีวิตไป คิดว่าเขาจะปองร้าย คิดจะคอยทำลายไป แล้วก็คิดแต่อย่างนั้น ย้ำคิด
แต่เรื่องสภาวะแบบนั้น จนถึงกับเสียชีวิตไปได้ คิดจนถึงกับเสียชีวิตนะ นั่นเพราะเขาไม่มีสติ แล้ว
เขาไม่ย้อนกลับมาในหัวใจของตัวเอง ถ้าย้อนกลับมาในหัวใจของตัวเองนะ ถ้าการคิด การกระทำของเรา
สิ่งใดมันเป็นความสะเทือนใจนะ เรากลับมาที่พุทโธ กลับมาที่พุทโธนะ เพราะจิตนิสัยของคนไม่
เหมือนกัน การกระทำของจิต เวลามันออกไปสัมผัสสิ่งใด นี่เจ้ากรรมนายเวร

คำว่าสิ่งนี้ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เวลาจิตสงบขึ้นมา ถ้าจิตใกล้สงบ จิตที่ควรเป็นไป ถ้า
เป็นผู้ที่สร้างบุญกุศลมาด้วยกัน พระนาภิตะ อยู่ในป่านะ เวลาออกเดินจงกรมอยู่ แล้วชาวบ้านเขา
ไปเที่ยวนักขัตฤกษ์ เขาร้องรำขับเพลงกันไปนะ พระนาภิตะคิด แล้วคิดให้โทษกับตัวว่าเขานะมี
ความสุข เรามองทางโลกว่าเขามีความสุข โลกคิดกันอย่างนี้นะ ไปเที่ยวชมหรสพสมโภชเขาว่ามี
ความสุข

แต่ถ้าคิดโดยธรรมนะ เขาเสียพลังงานนะ เขาไม่ได้พักผ่อน เขาเสียทุกๆ อย่างเลย แต่โลก
ว่าสิ่งนั้นเป็นความสุขใจ โลกเขาคิดกัน แล้วจิตใจเรายังเป็นโลก พระนาภิตะก็ยังจิตใจเป็นโลกอยู่
คิดว่าเขามีผ่อนคลาย เขาได้ไปเที่ยวกัน เขาได้เพลิดเพลินกัน เราเป็นคนพิเศษคน ต้องเดินจงกรม
อยู่อย่างนี้ อยู่ในป่าเหมือนสัตว์ป่าตัวหนึ่ง ไม่มีอำนาจวาสนาสั่งใดๆ เลย มีความน้อยเนื้อต่ำใจ

เพราะได้สร้างบุญกุศลมา เทวดามายับยั้งกลางอากาศเลย นี่เคยสร้างบุญสร้างกรรมมา
ด้วยกัน เดือนสตินะ คนที่เขาคิดอย่างนั้น ถ้าเขาไปเที่ยวอย่างนั้น เขาจะเป็นเหยื่อของมาร เขาจะ

เป็นเหยื่อของวิญญู เขาจะต้องเวียนตายเวียนเกิดในโลกนี้ ท่านต่างหากเป็นผู้ที่มีอำนาจวาสนา ท่านต่างหากที่เดินจงกรมอยู่ที่นี่ มันเป็นการตบะธรรม มันจะแผดเผากิเลส

ตบะธรรมเกิดมาจากหัวใจของเรา ถ้ามีสมาธิธรรมมันเกิดตบะธรรม ตบะธรรมอย่างนี้มันจะไปชำระกิเลส ถ้าชำระกิเลส จิตใจนี้เวลาสงบเข้ามานะ เขาไปเที่ยวผลิตผลิตกันในโลกนะ ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีอำนาจวาสนา ถ้าจิตสงบขึ้นมา แคจิตสงบเป็นปุถุชนนี้สามารถไปเที่ยวในวิญญูนี้ได้ จะไปเห็นต่างๆ มันคิดว่าที่เขาไปเที่ยวมหรสพมหาศาลเลย มหรสพนี่นะเขาแต่งขึ้นเรื่อย แต่งกลอนรำต่างๆ ขึ้นมาเพื่อจะให้เราผลิตผลิตเท่านั้นเอง

แต่ถ้าจิตเราสงบ เราไปเห็นของจริงเลย ว่าวิญญูมันเป็นอย่างนี้ คนที่เกิดในภพชาติต่างๆ เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น ถ้าไม่ได้ชำระกิเลสนั้นก็จะเป็นผู้วิเศษ แต่ถ้าเป็นผู้ที่มีธรรมในหัวใจไปเห็นสภาวะแบบนั้นมันยังสลดสังเวช สลดสังเวชเพราะอะไร สลดสังเวช นี้วิญญูเป็นอย่างนี้ แล้วชีวิตนี้ยาวไกลอย่างนี้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุปเพณิวาสนาสุสติญาณ ย้อนอดีตชาติไปมหาศาลเลย การเกิดการตายมันมีอยู่สภาวะแบบนี้ แล้วสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป มันเห็นความเห็นของใคร? มันเห็นความเห็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะที่นั่งอยู่โคนต้นโพธิ์นะ

ถ้าเทียบในสมัยปัจจุบัน เราเข้าเว็บไซต์ เรากดต่างๆ มันไปถึงไหน มันไปทั่วโลก ทั่วโลกนะ ความเร็วของมัน นี่จิตใจขณะที่นั่งอยู่โคนต้นโพธิ์มันไม่ได้ไปตามคลื่น ตามเทคโนโลยีอย่างนี้ นี่ มันไปตามคลื่น มันทะลุมิติเลย ทะลุสิ่งที่ว่าพระเวสสันดร พระต่างๆ ใน ๑๐ ชาติ ทะลุมิติไปเลย ย้อนกลับไปนะ แล้วมันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่สิ่งที่เล็กที่สุดคือความรู้สึก มันย่อยสลายแล้วมันเก็บไว้ในภวาสวะ อยู่ที่ในภพนี้

ถ้ามีคนมีสติ คนที่มีคุณธรรม จะไม่ตื่นเต็นไปกับเรื่องสภาวะแบบนี้ สภาวะแบบนี้เป็นเรื่องของโลก ถ้าเป็นสภาวะของธรรมมันแก้กิเลส การแก้กิเลสด้วยอะไร? ด้วยอริยสัจ อริยสัจจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร? อริยสัจจะเกิดขึ้นมา เห็นไหม ธรรมจักร จักรที่มันจะเคลื่อน จักรในหัวใจของเราเหมือนกับสิ่งที่เป็นจักร ถ้ามันเคลื่อน โลกนี้เป็นกงจักร เป็นกงจักรมันจะทำลายเขา มันจะเชือดเฉือนทำลายคนไปจนหมดเลย

แต่ถ้าเป็นธรรมจักร มันจะย้อนกลับเข้ามา ระหว่างโลกียปัญญา มันเป็นกงจักรนะ กงจักร ถ้าหมุนออกไป อย่างน้อยถ้าเราคิดพลาดมันก็เบียดเบียนเราก่อน แล้วมันออกไปเบียดเบียนคนอื่น นี่โลกียปัญญา ถ้าเป็นโลกุตตรปัญญา ถ้าธรรมจักรเกิด เกิดขึ้นมาที่ ธรรมเกิดที่ใจเรา ถ้าธรรมเกิดที่นี้ ธรรมเกิดที่ใจเรา เกิดขึ้นมาพอมันหมุนไปรอบหนึ่ง วิปัสสนาเกิดขึ้นหมุนไปรอบหนึ่ง รอบหนึ่งมันก็ปล่อยวาง ปล่อยวางนะ ปล่อยวางอะไร? ปล่อยวางในอุปาทาน ปล่อยวางในการยึดมั่น ถือมั่น ความยึดมั่นถือมั่น

สิ่งที่เป็นนามธรรม คุณ คุณความคิด คนที่อาฆาต คนที่ผูกโกรธ นี่มันยึดของมัน แล้วมัน ปล่อยไม่ได้ ยิ่งไปคิดยิ่งเจ็บปวด ยิ่งไปคิดยิ่งเร่าร้อน เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเติมพินเติมไฟ แต่ ถ้าเป็นธรรมจักร เวลามันย้อนกลับเข้าไปทำลาย ทำลายอย่างนี้ มันไม่มีอะไรเลย คนเรานี้แยกส่วนของร่างกายออกไปแล้ว สิ่งใดมันเป็นบุญเป็นกรรม เรามีชีวิตเพราะเราเกิดมา มันเป็นความมหัศจรรย์ของวิญญูะ ไข่ใบเดียวของแม่ จิตปฏิสนธิเข้าไป เชื้อของพ่อ แล้วต้องมีจิตปฏิสนธิเข้าไป นะ มันแตกเป็นกิ่งก้านสาขา เป็นแขน เป็นขาออกมา เป็นคนขึ้นมา นะ พอเป็นคนขึ้นมาเกิดมา คลอดมาเป็นเรา ร่างกายของมนุษย์เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มาก ระบบของร่างกาย ระบบความเป็นไป ของระบบร่างกาย

เกิดมาแล้วก็ต้องถึงเวลาแล้วมันก็ต้องหมดไป ต้องเสื่อมสภาพไปเป็นธรรมดา แล้วก็จะไป เกิดอีกตายอีกเกิดอีกตายอีกอยู่อย่างนั้น นี่มันเป็นธรรมชาติ นี่ธรรมชาติ สิ่งที่เป็นธรรมชาติ สิ่ง ที่เวียนไป แต่มันมีกิเลสตัวหนึ่ง มันมีเครื่องแยกแยะให้ดีและชั่ว ให้เกิดมาประสบความสำเร็จกับ เกิดมาไม่ประสบความสำเร็จ

การไม่ประสบความสำเร็จ กรรมนะ กรรมเวลามันให้ผลนะ มันให้ผลเราทุกข์ร้อน สิ่ง ที่ทุกข์ร้อน ทุกข์ร้อนนั่นคือกรรม แต่ถ้ามันประสบความสำเร็จ มันมีความชุ่มชื้น นั่นคือบุญ นี่บุญ กับบาป มันจะติดกับใจดวงนี้ไป แต่ถ้าเราใช้ธรรมจักรแยกแยะ มันเหนือบูลูเหนือบาปนะ ร่างกาย นี้แยกส่วนออกไปแล้วมันก็แค่ธาตุ ๔ แล้วเราจะมีอุปาทานไปยึดอะไร

เราไปยึดว่าเป็นเรา เราไปยึดว่าสิ่งต่างๆ นี่เป็นเรา เขาติณนินทามันก็กระทบกระเทือนเรา อุปาทานมันก็เกิด เกิดการโต้แย้ง เกิดการตั้งป้อม เกิดการต่างๆ ในหัวใจของเรา แต่ถ้ามันเป็น

ธรรมขึ้นมานะ สิ่งนี้ไม่มี ใครจะพูดอย่างไรให้เขาพูดไปเถอะ เพราะความจริงคือในหัวใจของเรา ถ้าอริยทรัพย์เกิดจากใจของเรานี้ละ เรารู้ของเรา

คูลี อาหารที่เรากินเข้าไปในท้อง เรารู้ของเรานะ อืมหิวอย่างไรเรารู้ของเรา สิ่งที่เป็นการกระทำของเรา ผู้รู้จริงมันจะมีความมองจากลำหยาขนาดนี้ ไม่ต้องให้ใครมากกล่าวสรรเสริญเยินยอ ใครจะติฉินนินทาอย่างไรไม่มีความหมายเลย แต่ขณะที่ว่าอยู่ในสังคม ถ้าควรจะแก้ไข ควรจะพูดเพื่อประโยชน์ของโลกนั้นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ถ้ากับใจดวงนั้นไม่เป็นประโยชน์สิ่งใดๆ เลย เพราะอะไร เพราะมันมีธรรมในหัวใจ

เพราะธรรมในหัวใจมันมีธรรมจักร ธรรมจักรมันเข้าไปชำระบ่อยครั้งเข้ามันก็คล้ายตัวออก คลายตัวออก คลายตัวออกโดยอะไร คลายตัวออกโดยพิจารณาซ้ำพิจารณาซากกับร่างกายนี้ นะ ถ้าพิจารณาร่างกายไป เวลามันปล่อยวางขึ้นมาเป็นพระโศคาบัน มันจะปล่อยกายนี้ไม่ใช่เรา เรานี้ไม่ใช่กาย กายนี้สักแต่ว่ากาย หัวใจปล่อยออกมา พันออกมาสังโยชน์ขาดไป ๓ ตัว

พิจารณากายซ้ำเข้าไป กายนี้สภาวะของกายมันจะกลับคืนสภาวะธรรมชาติของเขา คือเป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ สิ่งที่เป็นดิน เป็นน้ำ เป็นลม เป็นไฟ ถ้าพิจารณาบ่อยครั้งเข้า จิตมันจะปล่อยบ่อยครั้ง บ่อยครั้ง จนมันขาด พอมันขาด สิ่งที่เขาออกไป เพราะอะไร เพราะอุปาทานอย่างละเอียด เห็นไหม คินสู่สภาวะเดิม จิตนี้ว่างมากเลย

ถ้าคิดก็คิดของเขา ถ้าไม่คิด มีครูบาอาจารย์ ถ้ามีครูบาอาจารย์ นี่ธรรมเกิดจากโลก ธรรมเกิดในโลก ถ้าเป็นของเวลาเราคิด ใครคิด? ก็ใจนี้มันคิด ใจที่ว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน เวลาว่างหมดคือนิพพาน แล้วครูบาอาจารย์คอยเตือนขึ้นมานะ สิ่งที่เป็นนิพพานนะ นิพพานมันละเอียดกว่านี้ เหมือนกับเรา เราจะต้องเดินทาง ไปได้ครึ่งทางเราว่าสิ่งนี้เป็นเป้าหมาย พอสิ่งนี้เป็นเป้าหมาย เราก็อยู่ที่ครึ่งทางนั้น แล้วเราก็อ่านนิพพานเป็นอย่างนี้ไง

สิ่งที่ครึ่งทาง ครึ่งทางเพราะเรามีมาตรวัดใช้ใหม่ว่าครึ่งทาง แต่กิเลสในหัวใจมันว่างหมด เพราะเป็นนามธรรม พอนามธรรมนี้ พอมันพิจารณากายคืนสู่สภาพเดิมของเขา มันก็ว่าสิ่งนี้ว่าง สิ่งนี้ว่างสิ่งที่มีความสุขก็คือนิพพาน นิพพานคือมีความสุข เห็นไหม กิเลสมันมาหลอกได้ล่ะว่า เป็นนิพพาน ถ้าเป็นนิพพาน ทำไมยังมีความรู้สึกอยู่ล่ะ ทำไมยังมีสถานะ ทำไมมีที่ตั้งล่ะ

ถ้ามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ แล้วถ้าเรามีวาสนานะ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ว่าธรรมวินัยเป็นศาสดาของเรา มรรค ๔ ผล ๔ ถ้ามรรค ๔ ผล ๔ เราจะต้องมีการกระทำถึง ๔ หน โสคาบัน สกิทา อนาคา อรหัตต์ อรหัตตผล มันจะมีการสมุจเฉทปหานถึง ๔ ครั้ง ใหม่นี้ว่าเวลามันปล่อยวางขึ้นมา มันเป็นนิพพานได้อย่างไร ถ้าเป็นนิพพาน ถ้าย้อนกลับไป วิปัสสนากาย นี้อสุภะเกิดตรงนี้

การวิปัสสนากาย ก็เราเข้าใจว่าการวิปัสสนากายคือทำลายไปแล้วคือมันหมดไป แต่สิ่งที่ทำลายนะ เราทำลายความยึดมั่นถือมั่น เราไม่ได้ทำลายกาย เราไม่ได้ทำลายจิต แต่จิตมันมีสิ่งนี้เป็นประธานกัน สัญโญชน์ประธานระหว่างกิเลสกับใจผูกมัดกัน พอผูกมัดกันมันก็เข้าใจว่ากายนี้เป็นเรา เพราะจิตมันอยู่ในร่างกายนี้ ร่างกายนี้เป็นสิ่งที่มีชีวิตดำรงชีวิตอยู่ ร่างกายก็ยังเป็นประโยชน์กับเราตลอดไป แต่เวลาตายขึ้นไป ร่างกายนี้มันก็เป็นประโยชน์กับโลกนะ เขาเอาไปเป็นในการรักษา เขาเอาไปเป็นประโยชน์กับคนอื่นได้นะ

แต่ถ้าเราเป็นประโยชน์กับเรา เราจะต้องให้เห็นของเราก่อน ถ้าเราเห็นของเรา แล้วถ้าเราวิปัสสนาเข้าไป เราจับต้องได้มันจะเป็นอสุภะ สิ่งที่เป็นอสุภะนะ การฝึกฝนใจ การฝึกฝนนะ ให้หัวใจมันวิปัสสนาในอสุภะนั้น อสุภะนั้นเวลาที่มันเป็นธรรม อสุภะนั้นมันจะเยี่ยม มันจะพุ่มันจะพองขนาดไหน มันจะเป็นสิ่งสกปรกโสโครกขนาดไหน มันเป็นเรื่องของคุณธรรม มันเป็นเรื่องของการฝึกฝนของใจ ถ้าใจมีการฝึกฝน สิ่งนี้เกิดขึ้นมา นี้คุณธรรม ธรรมอย่างนี้มันเป็นธรรมฝ่ายเหตุ ธรรมอย่างนี้มันเป็น สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นมาไง

ดูสิ เวลาเราทำธุรกิจการค้า เรามีการซื้อการขายการแลกเปลี่ยน เราจะได้เงินมา นี้ก็เหมือนกัน ถ้าเราจะได้ธรรมนี้มันจะลอยมาจากฟ้าหรือ อ่านหนังสือ ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พออ่านจบเล่มว่าเป็นธรรมของเราหรือ มันไม่มีการกระทำ กิจญาณมันไม่มี ถ้ากิจญาณมันมี มันฝึกฝนมาเพื่ออะไร เพราะเราเอาจิตวิปัสสนาไข่ไหม ถ้าจิตวิปัสสนากายไป มันมีสภาวะแบบใด ถ้ากำลังมันพอ การทำงานนะ การทำงานเขาต้องมีเทคนิค เขาต้องมีกำลัง เขาต้องมีเขาวนปัญญา เขามีของเขาพร้อม งานของเขา เราจะคล่องตัว

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันออกทำงานแล้ว สมาธิ ปัญญาสมคูล พอสมคูลจะเห็นสภาวะ กายนะเยี่ยมไป ผุพังไป ทำลายไปบ่อยครั้ง มีความชำนาญเข้า ชำนาญเข้า ความฝึกฝนจนชำนาญ

กำหนดจิตนะ จะเป็นดั่งที่เราต้องการตลอดไป พับๆๆ มันก็จะละเอียดเข้ามา ความละเอียดเข้ามา ดิ่งเข้ามาในหัวใจ มันจะละเอียดเข้ามา ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์หรือเราไม่ฝึกฝน เวลามันละเอียดเข้ามา มันปล่อยวางทีหนึ่ง เราก็จ้าใจว่านี่นิพพานเหมือนกัน

เวลาทางกฎหมาย เวลากฎหมายนี้กฎหมายอาญา กฎหมายมหาชน คฤหัสถ์ เวลาเราทำธุรกิจ ต่างประเทศ เราต้องมีที่ปรึกษากฎหมายนะ ในแต่ละประเทศกฎหมายก็ไม่เหมือนกัน ในแต่ละประเทศเขาตั้งกติกาไว้ การที่ว่าเขาจะเอาผลประโยชน์จากเราไม่เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาวิปัสสนาไปแต่ละครั้งแต่ละหน ก็เลสมันสอดเข้ามาตลอดนะ ถ้ากิเลสสอดเข้ามา ถ้าเราเชื่อความปล่อยวางอย่างนี้ นี่ติดตลอดไป ไปลงทุนในต่างประเทศแล้วก็โดนเขา ยึดหมดเลย เพราะอะไร เพราะเราไม่รู้ถึงกฎหมายของเขา ว่าง คิดว่านี่นิพพาน เราก็จ้าใจรู้กิเลสไป

เหมือนกัน แต่ถ้าเราพิจารณาซ้ำพิจารณาซากของเราละ นี่เราลงทุนแล้ว เราเสียหายไป เราก็ลงทุนใหม่ เราก็จ้าใจของเราใหม่ การลงทุนนั้นเขาต้องไปหาเงินหาทองมา เขาต้องไปติดต่อ สอบถามเพื่อจะมีผู้ลงทุนต่างกัน ใอันนั้นมันเป็นเรื่องข้างนอก แต่ขณะที่เราลงทุนในหัวใจของเรา ระหว่างกิเลสกับธรรมมันต่อสู้กัน ถ้ากิเลสมันตั้งป้อมขึ้นมา เราวินิจฉัยไปขนาดไหน เราใช้ปัญญา ขนาดไหน มันไม่ปล่อยไม่วาง มันอัดอั้นตันใจ อั้นตุ้เลยนะ กลับมาที่พุทโธๆ เพราะอะไร

เพราะเงินของเราไม่ได้แลกเปลี่ยนให้มันสมกับแลกเปลี่ยนไปใช้ในประเทศของเขา กฎหมายของเขาละเอียดกว่าอย่างนี้ เราก็จ้ากลับมาที่พุทโธ ตั้งสติก่อน แล้วศึกษาว่ากฏกติกาของเขา เป็นอย่างไร แล้วเราจะศึกษาเข้าใจในกฏกติกาของเขา เราก็จ้าทำให้ถูกกฏกติกาของเขา เราเข้าไปในประเทศของเขา ต่อสู้กับเขาจนได้ผลมา ได้ธรรมประสบความสำเร็จขึ้นมา มันก็ปล่อยๆ ถ้ามันไม่ปล่อยนะ กลับมาที่พุทโธ เป็นปัญญาอบรมสมาธิก็ต้องกลับมาที่ปัญญาอบรมสมาธิ นี่ปัญญามัน เกิดอย่างนี้ ธรรมมันเกิดอย่างนี้ ธรรมเกิดในโลกเหมือนถึงธรรมเกิดในหัวใจของเรา

หัวใจของเราเนี่ยโลกซัดๆ เลย เกิดมาตั้งแต่เกิดนี่โลกทั้งนั้นเลย เกิดมาเกิดจากกาม เกิดจาก กามของบิดามารดา เกิดมาแล้วได้ร่างกายมา มันก็เป็นเรื่องจริงตามสมมุติ จริงตามสมมุตินะ แล้ว จิตใจมันก็เรียกร้องตามไปเพราะมันเป็นธรรมชาติของเขา นี่เป็นธรรมชาติ แต่ไม่เป็นธรรมหรอก ถ้าเป็นธรรมมันเหนือธรรมชาติ มันเห็นโทษไหม ถ้าเราไม่เห็นโทษอย่างนี้ เราจะปล่อยวางได้ อย่างไม่

คูลี เวลาไฟ เวลามันเผา มันทำลายเขา มันเผาบ้านเรือนของเขานี้เสียหายไปหมดเลย แล้วเราเห็นไฟ เราจะไม่ใช่ไฟได้ไหม เห็นไฟเป็นโทษเราจะไม่ใช่ไฟเลย เราจะเอาอะไรไปทำอาหาร เราจะเอาทำสิ่งใดที่มันเป็นประโยชน์ขึ้นมาละ

ร่างกายก็เหมือนกัน ถ้าเราเอามาเป็นประโยชน์นะ มันจะเป็นประโยชน์มหาศาล เป็นประโยชน์การใคร่ครวญของจิต ถ้าคนยังมีชีวิตอยู่ คนยังมีความรู้สึกอยู่ มันมีโอกาสใคร่ครวญ มีโอกาสใช้ปัญญา คนตายแล้วเท่านั้นนะ เพราะร่างกายก็มีอยู่ แต่จิตมันออกไปแล้ว

ร่างกายก็เป็นโลก จิตก็เป็นโลก แต่พอวิปัสสนาไปมันเป็นธรรมขึ้นมา เวลาวิปัสสนาบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งจนมันสมุจเฉตปหานนะ กามราคะขาดออกไปจากใจ กามราคะนี้ขาดออกไปจากใจเลย ตอนมันขาดออกไปจากใจนะ พลิกฟ้าคว่ำดินนะ เราจะไม่เกิดในกามภพ ถ้าจิตนี้ตายไปนะ ไปเกิดบนพรหมเด็คขาด เพราะอะไร

เพราะมันสืบทอดไม่ได้ เหมือนกับขั้วบวกขั้วลบที่มันจะเข้าหากัน สิ่งที่จูนเข้าหากันได้ มันยังต้องสืบทอดพันธุกันไป มันสืบทอดพันธุกันตั้งแต่เครื่องที่จูนเข้าหากันได้ ๑ กรรมๆๆ กรรมที่เกิดขึ้นมาที่เราสร้างไว้เนี่ย กรรมนี้อีก ๑ แต่ขณะที่เราทำสิ่งที่เครื่องจูนเข้าหากันไม่ได้ หากันไม่ได้คืออยู่แล้ว พอ กามราคะขาดออกไปจากใจ สิ่งที่จูนหากามภพไม่ได้ หากามภพไม่ได้ มันก็ไม่ต้องเกิด

นี่สิ่งที่เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์อย่างนี้สำคัญมากเลย เพราะทรัพย์อย่างนี้มันอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่ใจ มันอยู่ที่คนที่ เป็นเจ้าของ ใครผู้ประพฤติปฏิบัติ นี่ธรรมเกิดในโลก ธรรมเกิดในหัวใจของเรา โลกคือหมู่มสัตว์ โลกคือเรา ถ้าเราเป็นโลก แล้วมันเกิดมาจากเรา เราเป็นเจ้าของธรรมอันนั้นนะ ธรรมอันนี้ไม่ได้ปฏิบัติมาเพื่อใคร ปฏิบัติมาไม่ใช่เพื่อสัตว์โลก ไม่ใช่ต่างๆ ทั้งสิ้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ วางธรรมไว้เพื่อสัตว์โลก แล้วเราเป็นสัตว์โลก เราเกิดมาในโลก แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเกิดขึ้นมาจากใจของเรา มันเป็นส่วนของเรา ถ้าเป็นครูเป็นอาจารย์ เราก็สามารถสั่งสอน สามารถชี้แนะคนอื่น แต่ถ้าเราจะให้พ้นออกไปจากกิเลสทั้งหมดเลย

สิ่งที่ไปเกิด ไปเกิดบนพรหม เพราะมันจูนเข้าหากับกามภพไม่ได้ สิ่งที่จูนเข้าหากับกามภพไม่ได้ แต่มันยังมีเชื้ออันละเอียดอยู่ ถ้าธรรมอันละเอียดมันไม่มีสถานที่ตั้ง มันเป็นวิมุตติ

วิมุตติ ในสมมุติบัญญัติเราคุยกันได้ด้วยสมมุติบัญญัตินะ แต่ถ้าเป็นวิมุตติมันคุยกันไม่ได้ มันพ้นจากสมมุติบัญญัติออกไป แล้วถ้าพ้นสมมุติบัญญัติออกไป สิ่งที่มีมันปล่อยวางกามภพมา สิ่งที่มีมันปล่อยมามันยังสืบทอดได้ สืบทอดได้เพราะมันมีความรู้สึกใจ ว่าง สิ่งใดๆ ก็ว่าง นิพพานว่าง สิ่งต่างๆ เป็นความว่าง ความว่างอันนี้ใครรู้ว่าว่าง

ความว่างอันนี้ที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกับโมฆราช “เธอจงมองโลกเป็นความว่าง กลับมาถอนอึดตามุทิกฐิติ”

เพราะเราเห็นว่าโลกนี้ว่าง เราเห็นสรรพสิ่งนี้ว่าง เราออกไปรู้ว่าว่าง จิตใจเราออกไปรับรู้หมด เห็นไหม ก็ต้องย้อนกลับ สิ่งที่ย้อนกลับ ถ้าไม่มีเครื่องมือ ไม่มีสิ่งต่างๆ สติที่อัตโนมัติ เอาอะไรเป็นย้อนกลับ เรานี้ไม่มีอะไรเลยแล้วเราจะทำธุรกิจ เราจะทำต่างๆ เราจะทำได้อย่างไร สิ่งต่างๆ ขึ้นมาได้ ถ้าจิตเราจะย้อนกลับมาในความสงบของใจ แล้วเอาใจ

กิเลสเป็นนามธรรมใช้ใหม่ เวลาวิชาาก็เป็นนามธรรมใช้ใหม่ นามธรรม เราจะไปค้นคว้าในคัมภีร์พระไตรปิฎกนะ เราจะไปค้นคว้าต่างๆ ให้หาวิชาให้เจอ ให้หาต้นตอของจิต จิตที่เป็นตออยู่ ที่คร่อมอยู่ในความรู้สึกอันนี้ เราจะไปหาที่ไหน หาไม่เจอหรอก จะไปหาที่ไหน จะไปค้นคว้าที่ไหนก็ไม่เจอ ถ้าไม่ย้อนกลับมาที่ใจของเรา แล้วจะเอาอะไรย้อนกลับมาที่ใจของเราละ แล้วเครื่องมืออยู่ที่ไหน? ก็เครื่องมือก็อยู่ที่ใจนะ เอาใจจับใจ ใจแก่ใจ เอาใจเอาความรู้สึกอันนั้น

ถ้าตั้งขึ้นมา เพราะขณะที่เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาะ ในการฝึกฝน จิตมันมีการฝึกฝน มีการกระทำของมันขึ้นมาะ มันจะชำนาญของมันขึ้นมา มันชำนาญของมัน แล้วมันละเอียดอ่อนเข้าไป เครื่องมือ ดูเวลาฝึกงานสิ เริ่มต้นเราก็อบเหงื่อต่างน้ำ แยกหาม พอเรามีชำนาญขึ้นมา เขาก็ให้พัฒนางานขึ้นไปให้ละเอียดขึ้นไป ความรับผิดชอบของเรามากขึ้น แต่งานของเราละเอียดขึ้น แต่ผู้ที่ออบเหงื่อต่างน้ำเขาต้องลงทุนลงแรงมาก แต่ว่าความรับผิดชอบเขาน้อย

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันละเอียดเข้าไป มันต้องมีสติมหาศาลเลย ต้องใคร่ครวญอย่างคิมันถึงจะไปจับจิตได้ ถ้าจับจิตนี้ละ จับจิตคือจับความรู้สึก ความรู้สึกอันละเอียดนะ เวลาขึ้นโศคาบันนะ ขณะที่ว่าปัญญาอบรมสมาธิ แล้วเวลาจิตมันเสวยอารมณ์ เสวยความคิด เราก็อ่านสิ่งนั้นละเอียดมากๆ นะ เพราะอะไร เพราะมันเป็นขั้นขั้น ขั้นนี้เป็นกอนนะ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นภูเขาคั้ง ๕ ลูก แล้วมันซ้อนกันอยู่นะ พอเราจับได้ เราแยกแยะได้ มันยังเป็นของหยาบๆ เลย

เพราะอะไร เพราะชั้นร้ออย่างหยาบ ชั้นร้ออย่างกลาง ชั้นร้ออย่างละเอียด โคนทำลายด้วยธรรมจักร ด้วยมรรคญาณทำลายมันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

ถึงที่สุดแล้ว สิ่งที่เป็น อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญฺาณ มันไม่ใช่กอง ไม่ใช่รูป มันเป็นปัจจัยการที่เร็วมาก สิ่งที่เร็วมาก ที่ว่าแสง ความเร็วของแสง ความเร็ว สิ่งเคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด ถ้าเอาไว้นิ่งที่สุด มันจะมีพลังงานมากที่สุด นี่ก็เหมือนกัน สิ่งทีละเอียดที่สุด สิ่งที่ทำให้จิตปฏิสนธิจิตนี้พาเกิดพาดาย เห็นใหม่ คุณิ ดูเวลาอย่างทำกามราคะขาดไปจากใจ เวลาใจมันจูนไม่ได้กับกามราคะ กามภพ มันไม่เกิดในกามภพตั้งแต่เทวดาลงมา มันเกิดบนพรหม อะไรไปเกิดล่ะ สิ่งทีเอาอะไรไปเกิด แล้วสิ่งที่มีอยู่นี่อะไรมันเป็นเชื้อเป็นไข สิ่งที่เป็นเชื้อเป็นไข มันละเอียด มันไม่ใช่กองไม่ใช่รูปไม่ใช่ต่าง ๆ เลย แต่มันละเอียด

พรหม เห็นใหม่ พรหมมีชั้นเดียว ขนาดมีชั้นเดียวมันสิ้นกระบวนการของชั้น กระบวนการของกามภพ กามคือสิ่งที่สืบทอด แต่อันนี้มันเป็นอันเดียวของมัน ถ้าจิตมันละเอียดมันจะย้อนกลับมา สิ่งที่ย้อนกลับมาจับสิ่งนี้ สิ่งนี้วิปัสสนา วิปัสสนาจากความละเอียดอ่อนของใจนะ มันจะใคร่คำนวณ งานละเอียดมาก แล้วความรับผิดชอบสูงมาก สิ่งต่างๆ ว่างหมด ว่างปล่อย่างเขามาหมดแล้ว ทำลายคนอื่นมาหมด ทำลายอวิชาเข้ามาหมด แล้วกลับมาอ้อยอิ่งในหัวใจ

สิ่งที่อ้อยอิ่งนะ อ้อยอิ่งในหัวใจเพราะเราเห็นว่ามันเป็นคุณค่าไง เหมือนกับเราแสวงหาต่างๆ ของเรา แสวงหาสมบัติของเราขึ้นมา แล้วเราก็ถนอมรักษา เราไม่กล้าทำลายสมบัติของเรา ถ้าเราถนอมรักษา สมบัติเราเอามาเป็นเงินสด เงินสดมันเสื่อมค่าลงทุกวันนะ แล้วถ้าเขาลดค่าขึ้นมามันจะไม่มีค่าเลย นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา หัวใจนี้ สิ่งทีละเอียดอ่อนนี้เราถนอมรักษา ถ้าเราขายลงนะ เราไม่มีโอกาสได้วิปัสสนา เราต้องไปเกิดบนพรหม

แต่ถ้าเราไม่ถนอมรักษา เราใช้ปัญญาเข้าไปวิปัสสนา เราพยายามทำลายมัน มันก็เหมือนกับเอาเงินของเราแลกออกไปเป็นสมบัติอย่างอื่น เป็นทองคำเป็นต่างๆ ไม่ใช่เป็นเงินสดไว้ ถ้าเป็นเงินสดไว้มันจะเสื่อมค่า สิ่งอะไรที่มันไม่เสื่อมค่าล่ะ ทองคำไม่เสื่อมค่าใช่ไหม แต่ทองคำแร่ธาตุ ถ้าไม่มีมนุษย์เลยไม่มีตลาดเลย ทองคำก็คือธาตุอันหนึ่ง นี่คือสมมุติโลก เพียงแต่เราเปลี่ยนค่ามัน เปลี่ยนค่าให้เป็นประโยชน์ขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นวิปัสสนา สิ่งที่เกิดนี้ว่าง จิตนี้มันเป็นอวิชา ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลง มัน มันจะต้องไปเกิดบนพรหมเด็ดขาด แต่ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง มีการวิปัสสนา มีการทำลายกัน มันจะทำลายด้วยปัญญาของเรา เห็นใหม่ สิ่งที่ทำลาย สิ่งที่เป็นอหัตตมรรค จับตัวจิตได้ แล้ว ปัญญาอันละเอียดซึมซับเข้าไปพลิกฟ้าคว่ำดินนะ นี่ อวิชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญาณํ เป็นวิชา คือธรรมจักร จากวิชา วิชาเข้าไปทำลาย พลิกหมดไป สิ่งทั้งหมดไป นี่ธรรมเกิดในโลกนะ

เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้โลกส่วนๆ เลย จิตใจเราก็เป็นอวิชา จิตใจเราพญามารครอบงำอยู่ แต่เพราะเราศึกษา เพราะเราเอาเรื่องโลกๆ เอาสิ่งที่เกิดมาเป็นชีวิตโลก ที่ว่าความทุกข์ความยาก เกิดมา ชีวิตนี้คือการเกิด เกิดมาในอริยสัจ เกิดมานี้แสนทุกข์แสนยาก ความทุกข์อันนี้ ขนาดทุกข์ของโลกเขาก็ว่าทุกข์กัน

ในการเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราออกประพฤติปฏิบัติ ออก รุดงค์ พระนี่ออก รุดงค์ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติออกแสวงหาสัพปาเย ออกแสวงหาสิ่งต่างๆ มันเป็น ความทุกข์ไหม? มันเป็นความทุกข์ แต่ทุกข์อย่างนี้ทำไมเราพอใจทำ เพราะเราปรารถนา เรามี เป้าหมาย ว่าสิ่งที่เราทำไปมันจะสมความปรารถนาของเรา เป้าหมายของเรามันมีอยู่ เราถึงพอใจ ทำ ถ้าพอใจทำ

ถ้าทำโดยความไม่พอใจนะ เราทำไปโดยกิริยา ๑ ทำไปเพื่อว่าสิ่งที่ทำแล้วมันจะเป็น ประโยชน์ ๑ มันไม่เป็นหรอก แต่ถ้าเราทำไปโดยมัชฌิมาปฏิปทา ทำไปโดยความคล่องตัว โดย ความชำนาญ แล้วมันไม่มีสิ่งใดไปยึดเหนี่ยวระหว่างกามสุขัลลิกานุโยคและอตฺตกิลมณานุโยค ความยึดเหนี่ยวระหว่างชายและขวา ตกขอบทั้ง ๒ ข้างเราไม่ไป เราไปตามธรรมชาติของเรา มัน จะเกิดผลโดยธรรมชาติของมันขึ้นมา ถ้าธรรมชาติของมัน สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นมา นี่ มัชฌิมาปฏิปทา

มัชฌิมาปฏิปทานี้เกิดจากใคร? ก็เกิดจากการฝึกฝนของเรา เกิดจากธรรมของเรา ย้อนกลับมา หัวใจมันก็พัฒนาขึ้นมา หัวใจมันก็เป็นธรรมขึ้นมา เป็นธรรมขึ้นมามันก็เป็นธรรมของเรา

ดวงตาของโลก โลกไหน? โลกคือหมู่สัตว์ รู้แจ้งโลกนอกโลกใน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งโลกนอก โลกนอกนี้รู้แจ้งหมด เพราะอะไร เพราะรู้แจ้งโลกใน ทำลายอวิชชาทำลายโลกใน โลกนอกปิดบังไม่ได้เลย

แต่เวลาสาวก-สาวกะ แต่ละองค์รู้แจ้งโลกในเค็ดขาด ถ้าไม่รู้แจ้งโลกใน อวิชชาขาดไม่ได้ แต่โลกนอกอยู่ที่वासना พระอรหันต์ถึงมีอำนาจवासนาต่างๆ กัน พระอรหันต์มีคุณธรรมอันเดียวกัน เพราะจิตสงบ กิเลสขาดออกไปจากใจ อวิชชาได้ทำลายออกไปจากใจแล้ว พระอรหันต์มีความเสมอภาคด้วยความบริสุทธิ์เหมือนกัน แต่พระอรหันต์ โลกนอก โลกอำนาจवासนา โลกบารมีนี้ต่างกันต่างกันเพราะการสร้างสม ต่างกันเพราะการสร้างมานะ

เราสร้างมามาก สร้างมาน้อย คุณิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าณะ ๔ อสงไขย พระอรหันต์ต้องสร้างมาอย่างน้อยแสนกัป สิ่งต่างๆ สร้างมาต่างกันมาก เราก็สร้างมา ถ้าเราไม่สร้างมา เราจะไม่ศรัทธา เราจะไม่ศรัทธาในศาสนานะ ถ้าเรื่องของโลกมันเป็นผลประโยชน์ ทำได้แล้ว แต่เรื่องของศาสนานะทำแล้วเสียสละ เสียสละมากขนาดไหน หัวใจจะชุ่มเย็นมากขนาดนั้น เสียสละอารมณ์ใจ เสียสละความหงุดหงิด เสียสละความตระหนี่ถี่เหนียว เสียสละทุกๆ อย่าง มาให้หัวใจมันเป็นอิสรภาพ แล้วเอาอิสรภาพเข้ามาวิปัสสนา วิปัสสนา ถ้าเสียสละได้มาก มันมีความสงบของมันเข้ามา มันก็มีจุดเย็น ถ้ามันเสียสละเข้ามาแล้วเกิดปัญญาเข้ามา วิปัสสนาเข้ามา

“ธรรมเกิดในโลก” เกิดจากเรา เกิดจากหัวใจของเรา หัวใจที่เกิดมาเป็นโลกๆ นี้ มันจะเป็นธรรมขึ้นมา ถ้าเรามีอำนาจवासนา เรามีจิตใจ เรามีความเข้มแข็ง เราจะทำของเราขึ้นมาให้เป็นธรรมของเรา เอวัง